

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ (Descriptive Correlation Research) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ ทศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้สูงอายุชายที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป สถานภาพสมรสคู่ และพำนักอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส ซึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดอ่างทอง จำนวน 110 ราย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยให้ผู้สูงอายุตอบแบบสอบถามเต็มผู้สูงอายุ จำนวน 2 ราย ซึ่งอ่านหนังสือไม่ออก ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการให้ผู้ช่วยวิจัยผู้ชายเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ Mossey and Shapiro (1982) ซึ่งนำมาแปลใช้โดย วันดี แยมจันทร์ฉาย (2538) แบบสอบถามทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามด้านทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในผู้สูงอายุของ สุธีราภรณ์ ปานแก้ว (2548) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสของ ชวนชม พิษพันธ์ไพศาล (2542) ส่วนแบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดหลัง ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และคำนวณหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ .72, .88 และ .73 ตามลำดับ หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา ได้นำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุชายที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ที่เขตเทศบาลอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง และคำนวณหาความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .81, .80 และ .98 ตามลำดับ

ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมนแรงค์ ออเดอร์ (Spearman's Rank Order Correlation Coefficients) ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ และ

สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficients) ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุชายซึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จังหวัดอ่างทอง จำนวน 110 ราย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 60-65 ปี (ร้อยละ 37.30) อายุเฉลี่ย 67.59 ปี นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100) การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 88.20) มีอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 45.50) รองลงมามีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 28.20) มีรายได้ระหว่าง 2,501-5,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 45.50) รายได้เฉลี่ย 4,112.43 บาทต่อเดือน มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 63.60) มีโรคประจำตัวได้แก่ ความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 29.10) เบาหวาน (ร้อยละ 17.30) และภาวะหย่อนสมรรถภาพทางเพศ (ร้อยละ 11.80)

2. ผู้สูงอายุชายซึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 41.79$, $SD = 14.35$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจที่การมีกิจกรรมทางเพศทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากที่สุด รองลงมาคือ พึงพอใจที่การมีกิจกรรมทางเพศทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิตคู่ และพึงพอใจในการนึกคิดหรือสร้างภาพที่ทำให้เกิดอารมณ์เพศน้อยที่สุด ส่วนคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.55$, $SD = 0.78$)

คะแนนเฉลี่ยทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 48.26$, $SD = 5.44$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าหอยนางรม สุรา และโสมต่าง ๆ ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศมากที่สุด รองลงมาคือไม่แน่ใจว่าการเกิดความเจ็บปวดขณะมีกิจกรรมทางเพศเป็นอาการบ่งชี้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้สูงอายุ ไม่เห็นด้วยว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นเรื่องธรรมชาติในผู้สูงอายุ และไม่เห็นด้วยว่าการมีบุตรในวัยสูงอายุเป็นเรื่องธรรมดาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับดี ($M = 45.64$, $SD = 6.75$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ในครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความขัดแย้งในเรื่องเพศสัมพันธ์นาน ๆ ครั้ง รู้สึกหงุดหงิดเมื่อคู่สมรสซักถามปัญหาของท่านาน ๆ ครั้ง และไม่ชอบพฤติกรรมบางอย่างของคู่สมรสนาน ๆ ครั้ง น้อยที่สุด

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย และทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .336$)

และ .290) ส่วนสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($r = -.197$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายในชมรมผู้สูงอายุเขตเทศบาล จังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย

สมมติฐานที่ 2 ทศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย

สมมติฐานที่ 3 สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การรับรู้ภาวะสุขภาพ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.55, SD = 0.78$) และปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .336$) กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ซึ่งหมายความว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพยิ่งดีจะทำให้ความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เนื่องจากในวัยผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงของสรีรวิทยาในทางที่เสื่อมลง จึงทำให้มีโอกาสเจ็บป่วยได้ง่าย และมักเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ และเป็นสาเหตุทำให้มีภาวะสุขภาพไม่ดี ย่อมมีผลต่อการทำงานของร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีพลังกำลังลดลง จิตใจหดหู่ ไม่สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ หรืออาจทำได้น้อยลง

เมื่อพิจารณาข้อมูลส่วนบุคคลพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีโรคประจำตัว ได้แก่ ความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 29.10) โรคเบาหวาน (ร้อยละ 17.30) และภาวะหย่อนสมรรถภาพทางเพศ (ร้อยละ 11.80) ซึ่งโรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคเกี่ยวกับหลอดเลือดมีผลมาจากหลอดเลือดแข็งตัวทำให้การไหลเวียนของเลือดไปยังอวัยวะเพศน้อยลง ส่งผลให้อวัยวะเพศแข็งตัวได้ไม่เต็มที่ ซึ่งมีผลกระทบต่อการมีกิจกรรมทางเพศได้ (สมภพ เรื่องตระกูล, 2547; สายัณห์ สวัสดิ์ศรี, 2549; สุวทนา อารีพรรค, 2550; พันธศักดิ์ สุกระฤกษ์, 2552; Schiavi, 1999) โรคเบาหวานทำให้มีการติดเชื้อที่อวัยวะสืบพันธุ์ได้ง่าย อวัยวะเพศชายไม่แข็งตัว เนื่องจากการยับยั้งการทำงานของ Parasympathetic Nervous System ทำให้ไม่ถึงจุดสุดยอด จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการทางเพศลดลง (Rockliffe & Kiemle, 2003) และภาวะหย่อนสมรรถภาพทางเพศ ทำให้อวัยวะเพศแข็งตัวไม่เพียงพอที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ (Girerd,

2003) การมีความต้องการทางเพศลดลงในวัยผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุต่างยอมรับว่าความต้องการทางเพศย่อมลดลงตามวัยที่เพิ่มมากขึ้น หลายคนคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์อาจเป็นการบั่นทอนสุขภาพร่างกาย แต่ผู้สูงอายุบางคนยังคงวิตกกังวลและเห็นว่าเป็นปัญหา เนื่องจากยังคงมีความต้องการทางเพศอยู่ แต่ไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างที่ตนต้องการ เนื่องจากปัญหาสุขภาพทางกาย (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2552)

การที่ผู้สูงอายุมีการรับรู้ภาวะสุขภาพดี และสามารถมีกิจกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ได้ (ชนิกา เจริญจิตต์กุล, 2554) ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล (2542) ที่พบว่า ภาวะสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีกิจกรรมทางเพศและส่งผลต่อความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ และผลการศึกษาของ Cyranonski et al. (2004); Delamater et al. (2008); Johnson (1996); Laumann et al. (2006); Nicolosi et al. (2004) ที่พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($M = 48.26, SD = 5.44$) และปัจจัยด้านทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = .290$) กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ซึ่งหมายความว่าทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ยังจะทำให้ความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้อธิบายได้ว่า เนื่องจากทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์นั้นจะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมเนื่องจากการได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี จากท้องถิ่น ที่อาศัยอยู่ และเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสังคม และแม้กระทั่งตัวผู้สูงอายุเอง (ศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2551) เมื่อกล่าวถึงเรื่องเพศสัมพันธ์หลายคนอาจคิดว่า เป็นเรื่องที่ไม่น่านำมาพูดถึงโดยเฉพาะในวัยผู้สูงอายุ และควรหยุดการมีเพศสัมพันธ์เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ แต่โดยความเป็นจริงเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต เป็นวิถีธรรมชาติของคนเราทุกคน และเป็นเรื่องสำคัญของครอบครัวอย่างยิ่งเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะในผู้สูงอายุการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสมสามารถจัดเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่ง (อภิชาติ กงกะนันท์, 2545) และถ้ามีกิจกรรมทางเพศอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้มีการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกายดีขึ้น เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี หลายคนมีความเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นยาอายุวัฒนะของมนุษย์ที่จะทำให้เกิดความสุข สงบ และสันติในครอบครัวทำให้มีชีวิตชีวาและประการสำคัญ คือ ช่วยให้มีอายุยืนยาวขึ้น (ศรีนวล สถิตวิทยานันท์, 2551)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่า หอยนางรม สุรา และโสมต่าง ๆ ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ หอยนางรมมีแร่ธาตุสังกะสีสูง ซึ่งสังกะสีช่วยทำให้สเปิร์มเคลื่อนไหวได้เร็วขึ้นส่งผลให้มีโอกาสตั้งครรภ์ได้สูงขึ้น นอกจากนี้สังกะสียังช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดต่อมลูกหมากบวมอักเสบ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสมรรถภาพทางเพศได้ แต่หอยนางรมนอกจากจะมีสังกะสีสูงแล้ว ยังมีโคเลสเตอรอลสูงอีกด้วย ดังนั้นหากรับประทานมากเกินไปอาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดไขมันอุดตันในหลอดเลือดและหัวใจได้ การดื่มสุราในปริมาณเล็กน้อยจะส่งผลให้เลือดไหลเวียนดี แต่ถ้าดื่มในปริมาณมากจะมีผลต่อการเสื่อมสมรรถภาพทางเพศได้ ส่วนโสมมีประสิทธิภาพในการบำรุงรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ช่วยลดความเครียดของจิตใจ รวมทั้งช่วยให้การไหลเวียนของเลือดไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ดีขึ้นรวมทั้งบริเวณอวัยวะเพศด้วย ดังนั้นทีมสุขภาพควรดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสร้างเสริมสมรรถภาพทางเพศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นเรื่องธรรมชาติในผู้สูงอายุ ซึ่งการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางบุคลิกภาพมนุษย์ และเป็นสิ่งปกติถ้ากระทำโดยพอเหมาะพอควร ไม่หมกมุ่นจนเกินไป และสามารถยับยั้งใจได้ เมื่ออยู่ในสถานะที่ไม่สมควรกระทำ นอกจากนี้การสำเร็จความใคร่ยังลดความซึมเศร้า ช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายและสร้างความพึงพอใจในตนเอง (Hurlbert & Whittaker, 1991) การสำเร็จความใคร่ยังมีส่วนในการรักษาสัมพันธ์ภาพ กล่าวคือ ถ้าความต้องการทางเพศของสองฝ่ายไม่เท่าเทียมกัน การสำเร็จความใคร่จึงเป็นทางออกเพื่อรักษาสัมดุลระหว่างความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยว่าการมีบุตรในวัยสูงอายุเป็นเรื่องธรรมดาเพศชายสามารถผลิตอสุจิได้ตลอดอายุขัยหรือตลอดชีวิต ดังนั้นผู้สูงอายุชายที่มีคู่สมรสเป็นผู้หญิงวัยเจริญพันธุ์สามารถมีบุตรได้ จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นทีมสุขภาพควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในผู้สูงอายุ และปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ให้ถูกต้อง

การที่ผู้สูงอายุมีทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ดี จะทำให้นักกลิขของผู้สูงอายุเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น คือสนใจแต่งตัวให้ดูอ่อนวัย รู้สึกมีภาพลักษณ์ของตนเองที่ดีขึ้น เป็นการเติมพลังทางด้านจิตใจในการเผชิญกับความวิตกกังวลที่จะเกิดขึ้นได้ ป้องกันการถดถอยทางสังคม ช่วยเหลือสังคมได้มากขึ้น และลดโอกาสการเกิดภาวะซึมเศร้า (นิพนธ์ เสริมพานิชย์, 2545; ชนิกา เจริญจิตต์กุล, 2554) ผู้สูงอายุที่มีทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ดี จะส่งผลให้การมีกิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้นได้ (ปรีชา อุปโยคิน, 2553) ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Hillman and Strick (1994); Penhollow et al. (2009); Wang et al. (2008) ที่พบว่าทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในผู้สูงอายุ

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกิจกรรมทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ที่มีทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ มีผลทำให้กิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น

สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสอยู่ในระดับดี ($M = 45.64$, $SD = 6.75$) และปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำ ($r = -.197$) กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 ซึ่งหมายความว่าสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสยิ่งดีจะทำให้ความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ลดลง อาจเป็นเพราะในวัยผู้สูงอายุที่อยู่ด้วยกันมายาวนาน ร่วมทุกข์ร่วมสุข มีความรักความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ อดทน เสียสละ รับผิดชอบ และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนเกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจ และความเชื่อศรัทธาเพิ่มมากขึ้น (Papalia & Olds, 1995) สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสจึงเป็นการอยู่ร่วมกันแบบเพื่อนคู่ชีวิตมากกว่าที่จะคิดเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความขัดแย้งในเรื่องเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสนาน ๆ ครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เพศชายจะมีเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศ คือ การแข็งตัวลดลง และอาจไม่แข็งตัวสม่ำเสมอ หรือแข็งตัวไม่เต็มที่ ขนาดของอวัยวะเพศจะเล็กลงกว่าวัยหนุ่ม แต่การเปลี่ยนแปลงด้านความต้องการทางจิตใจจะมีไม่มาก ทำให้ผู้สูงอายุชายยังคงมีความต้องการทางเพศเท่าเดิมหรือลดลงไม่มาก ในขณะที่เพศหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจ เนื่องจากฮอร์โมนเพศหญิงลดลง ส่งผลให้ช่องคลอดแคบลง น้ำหล่อลื่นในช่องคลอดลดลง เมื่อมีเพศสัมพันธ์จะเจ็บปวดทำให้ไม่มีความสุขทางเพศ ความสนใจทางเพศก็ลดน้อยลง บางคนเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังจะยิ่งทำให้ความสนใจกิจกรรมทางเพศลดลง การตอบสนองทางเพศลดลงทำให้เกิดปัญหาเพศสัมพันธ์และเกิดความขัดแย้งในเรื่องเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสได้ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะมีความขัดแย้งในเรื่องเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสนาน ๆ ครั้ง แต่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะอาจนำมาซึ่งปัญหาารุนแรงในชีวิตคู่ได้ ดังนั้นทีมสุขภาพควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเพศในวัยผู้สูงอายุ รวมทั้งให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุทั้งสองฝ่าย

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ Barrientos and Paez (2006); Delamater et al. (2008); Laumann et al. (2005); Penhollow et al. (2009) ที่พบว่าสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อผู้สูงอายุชายกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคู่สมรสจึงเกิดความต้องการมีกิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงตามวัยในทางที่เสื่อมลงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีผลกำลังลดลง ประกอบกับการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และมีโรคประจำตัวซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้กิจกรรมทางเพศ ทำให้การใช้กิจกรรมทางเพศล้มเหลว และขาดความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ได้ (วันชัย นัยรักษ์เสรี, 2548; Penhollow et al., 2009; Young et al., 1998) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาในวัยผู้ใหญ่ ส่วนในวัยผู้สูงอายุแม้ว่าไม่มีความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ แต่สัมพันธ์ภาพยังคงอยู่ระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากการมีชีวิตคู่ที่ยาวนาน เป็นความผูกพันกันแบบเพื่อนคู่ชีวิตมากกว่าการใช้เพศสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว

โดยสรุปผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย และทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .336$ และ $.290, p < .01$) ส่วนสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.197, p < .05$) ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยในบางส่วนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ ทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย ดังนั้นจึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางสำหรับพยาบาล และบุคลากรทางด้านสาธารณสุขที่ดูแลผู้สูงอายุ โดยนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการดูแลส่งเสริมความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย ได้ดังนี้

- 1.1 ส่งเสริมการรับรู้ภาวะสุขภาพในผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น โดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้เกี่ยวกับ ภาวะสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงตามวัย และจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับการควบคุมโรคเรื้อรังที่มีผลต่อสมรรถภาพทางเพศ เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นต้น

- 1.2 เสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยสูงอายุ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยสูงอายุให้ดีขึ้น เนื่องจากกิจกรรมทางเพศในผู้สูงอายุไม่ใช่การร่วมเพศเพียงอย่างเดียว ยังมีความหมายรวมถึง ความผูกพัน

และการแสดงความรัก ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลายวิธี เช่น การกอด การจับมือ การพูดคำว่ารัก เป็นต้น

1.3 ส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสให้ดียิ่งขึ้น โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกันกับคู่สมรส

2. ด้านการบริหารการพยาบาล จากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ ทักษะคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย ดังนั้นผู้บริหารการพยาบาลควรกำหนดให้มีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย ดังตัวอย่างกิจกรรม ต่อไปนี้

2.1 แผนดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพในวัยผู้สูงอายุ ร่วมกับการออกกำลังกาย โดยให้ผู้สูงอายุ และคู่สมรสทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการรับรู้ภาวะสุขภาพ และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส ให้ดียิ่งขึ้น

2.2 แผนดำเนินโครงการ การให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยสูงอายุ เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยสูงอายุให้ดีขึ้น ร่วมกับการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สูงอายุได้มากขึ้น

2.3 แผนดำเนินการ การจัดตั้งคลินิกผู้สูงอายุ เพื่อให้บริการผู้สูงอายุเกี่ยวกับภาวะสุขภาพ และให้บริการเกี่ยวกับการส่งเสริมความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์

3. ด้านการศึกษายาบาล จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ภาวะสุขภาพ และทัศนคติเรื่องเพศสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย ดังนั้นอาจารย์พยาบาลสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลอ้างอิงในการจัดการเรียนการสอนนิสิตพยาบาล โดยเน้นถึงความสำคัญของการให้ความรู้ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ รวมไปถึงตระหนักในปัญหาความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุ และแนะนำให้นิสิตพยาบาลนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการให้การดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. ด้านการวิจัย

4.1 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่เลือกศึกษาได้แก่ การรับรู้ภาวะสุขภาพ ทักษะคิดเรื่องเพศสัมพันธ์ และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย จึงควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย เช่น ความรู้เรื่องเพศ สมรรถภาพทางเพศ ระดับการศึกษา โรคเรื้อรัง ภาวะสุขภาพของคู่สมรส และการใช้ยา เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการ

นำไปเป็นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2 ควรนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ และความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในกลุ่มผู้สูงอายุในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และ ผลการศึกษามีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

4.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยทำนายความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของผู้สูงอายุชาย เพื่อจะได้ปัจจัยที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาแนวปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุชาย และการจัดโปรแกรม ส่งเสริมความพึงพอใจเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ต่อไป